

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y cyfarfod	14 Mawrth 2024
Aelod / Swyddog Arweiniol	Barry Mellor, Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant / Tony Ward, Cyfarwyddwr Corfforaethol: Yr Amgylchedd a'r Economi
Pennaeth Gwasanaeth	Paul Jackson: Pennaeth Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol
Awdur yr adroddiad	Paul Jackson / Tony Ward
Teitl	Cynnig Arbedion Cyfleusterau Cyhoeddus

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â chynnig i ddileu cyllideb CSDd ar gyfer Cyfleusterau Cyhoeddus er mwyn creu arbediad referniw.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Mae Cyfleusterau Cyhoeddus ar restr Cynigion Arbedion Sylweddol sydd wedi ei dosbarthu i'r Aelodau a'i thrafod mewn amryw Weithdai Cyllideb.

2.2. Nodi posibilrwydd am arbediad o'r gyllideb a neilltuwyd ar gyfer Cyfleusterau Cyhoeddus ac amlygu effaith bosibl gweithredu'r cynnig hwnnw am arbediad.

2.3. Galluogi'r Aelodau i gyflawni eu swyddogaeth graffu mewn perthynas â'r cynnig hwn.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor Craffu yn nodi cynnwys yr adroddiad, a chodi unrhyw faterion y gellir eu cynnwys yn natblygiad y cynnig cyn unrhyw benderfyniad yn y dyfodol gan y Cabinet.

3.2. Bod y Pwyllgor Craffu'n darllen y papur hwn ar y cyd â'r Asesiad o Effaith ar Les sydd yn Atodiad 1.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Mae'r Cyngor yn wynebu her ariannol ddigynsail, ac, felly, mae gofyn i bob gwasanaeth gyflawni arbedion sylweddol er mwyn bodloni'r her honno.
- 4.2. Mae'r cynnig i adolygu gwasanaeth Cyfleusterau Cyhoeddus wedi dod o'r broses gorfforaethol o nodi cynigion arbedion, a oedd yn rhan o broses gosod y gyllideb ar gyfer 2024/25. Dyma un o'r cynigion arbedion sylweddol a rannwyd gyda'r Aelodau ac a drafodwyd mewn amryw Weithdai Cyllideb. Yr oedd hefyd yn destun Gweithdy i Aelodau drwy Teams ar 24 Ionawr 2024.
- 4.3. Mae darpariaeth Cyfleusterau Cyhoeddus yn ddyletswydd anstatudol. Mae llawer o Awdurdodau Lleol wedi rhoi'r gorau i ddarparu'r gwasanaeth hwn flynyddoedd lawer yn ôl. Mae rhai awdurdodau cyfagos yn dal i ddarparu'r gwasanaeth hwn mewn ardaloedd penodol, ond wedi lleihau'r ddarpariaeth yn y blynyddoedd diwethaf a / neu'n bwriadu ei lleihau ar hyn o bryd.
- 4.4. Mae gennym ar hyn o bryd 20 o safleoedd Cyfleusterau Cyhoeddus ledled y sir. Gellir defnyddio rhai ohonynt yn rhad ac am ddim, ac mae gan eraill gyfleuster ar gyfer codi tâl ar ddefnyddwyr. Nid yw unrhyw un o'r safleoedd yn adennill eu costau. Mae rhestr lawn o leoliadau a data ariannol ar gael yn Atodiad 2 ac Atodiad 3.
- 4.5. Y cynnig yw dileu'r gyllideb sydd ynghlwm â gwasanaeth Cyfleusterau Cyhoeddus. Mae'r gyllideb oddeutu £270,000. Canlyniad hyn fyddai na fydd CSDd yn berchen ar Gyfleusterau Cyhoeddus nac yn gweithredu rhai mwyach. Fodd bynnag, gan ein bod yn gwybod bod darpariaeth Cyfleusterau Cyhoeddus yn ein cymunedau'n bwysig, byddwn yn ceisio trosglwyddo cynifer o Gyfleusterau Cyhoeddus â phosibl i grwpiau neu sefydliadau eraill (e.e. Cynghorau Dinas, Tref a Chymuned) fel eu bod yn parhau i fod yn weithredol, ond heb gost i CSDd. Ar hyn o bryd yr ydym yn y broses o drosglwyddo'r Cyfleusterau Cyhoeddus yng Nghorwen i Gyngor Tref Corwen, ac mae hyn yn darparu model ar gyfer yr hyn yr hoffem ei weld yn digwydd mewn lleoedd eraill. Yn ôl y cynnig hwn, rhagdybir y byddai unrhyw Gyfleusterau Cyhoeddus yr ydym yn methu eu trosglwyddo i berchennog arall yn cau.

- 4.6. Ffordd arall o liniaru effaith y cynnig hwn yw cefnogi busnesau lleol drwy ehangu Cynllun Grant Toiledau Cymunedol. Yn ôl y cynllun hwn, gall CSDd dalu grant i fusnesau lleol (sy'n £500 y flwyddyn ar hyn o bryd) os ydynt yn caniatáu i aelodau o'r cyhoedd ddefnyddio eu cyfleusterau toiled yn rhad ac am ddim. Byddai'r cynllun hwn yn cael ei adolygu, ei ailfrandio a'i hyrwyddo i fusnesau yn rhan o'r cynnig. Credir y byddai rhai busnesau'n barod i dderbyn y cynnig hwn oherwydd byddai'n cynyddu nifer y bobl sy'n mynd i'w busnesau, ac yn ôl pob tebyg byddai rhai pobl yn teimlo rheidrwydd i brynu rhywbeth ar yr un pryd.
- 4.7. Deallir na fydd y cynnig hwn yn boblogaidd, ac y gellid ei weld yn groes i nodau strategol eraill ym meysydd twristiaeth ac adfywio. Fodd bynnag, mae'n debygol mai datgan ein bwriad i ddileu'r gyllideb ar gyfer ein Cyfleusterau Cyhoeddus yw'r ffordd orau o ganfod gweithredwyr eraill posibl.
- 4.8. Amcangyfrifir y bydd yr arbediad yn gysylltiedig â chau'r holl Gyfleusterau Cyhoeddus oddeutu £200,000. Mae'r gyllideb yn £270,000, ond yr ydym wedi cymryd dull ceidwadol o amcangyfrif yr arbediad tebygol oherwydd mae'n bosibl y bydd rhai costau untro i'w hystyried. Er enghraifft, mae'n debygol y bydd rhai costau datgomisiynu os oes angen cau unrhyw safleoedd; mae'n bosibl y byddai rhai Trethi Annomestig Cenedlaethol a chostau yswiriant yn parhau pe bawn yn methu trosglwyddo'r holl gyfleusterau; ac efallai y bydd angen rhywfaint o arian / cyfalaf i wneud gwaith adnewyddu ar gyfer hwyluso'r trosglwyddo. Yn ogystal, mae'n rhaid i ni gadw elfen o'r gyllideb refeniw i ariannu Cynllun Grant Toiledau Cymunedol.
- 4.9. Yr ydym ar hyn o bryd yn y broses o gynnal dadansoddiad o anghenion yn y sir, a bydd hyn yn dod yn rhan o adolygiad dilynol o Strategaeth Toiledau Cyhoeddus CSDd (ac ymgynghoriad arni).

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

- 5.1. Gallai dileu'r gyllideb ar gyfer Cyfleusterau Cyhoeddus (os ydym yn methu trosglwyddo Cyfleusterau Cyhoeddus i weithredwyr eraill neu greu darpariaeth amgen drwy Gynllun Grant Toiledau Cymunedol) gael effaith negyddol ar themâu canlynol y Cynllun Corfforaethol:

- Sir Ddinbych ffyniannus: effaith negyddol ar dwristiaeth ac adfywio.

- Sir Ddinbych iachach, hapusach a gofalgar: effaith negyddol ar ein gallu i alluogi pobl i fyw'n annibynnol.
- Sir Ddinbych deg, ddiogel a mwy cyfartal: effaith negyddol ar bobl sydd â rhai nodweddion gwarchoddedig (e.e. pobl hŷn, pobl anabl, ac ati).

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Bydd angen mynd ar drywydd proses ddiswyddo, felly bydd angen cefnogaeth yr adran Gyllid ac adran Adnoddau Dynol ar gyfer hyn.
- 6.2. Mae costau diswyddo'n anodd eu hamcangyfrif, oherwydd cymhlethdod y newidiadau, costau i'w cadarnhau pan dderbynnir gwybodaeth gan yr adran Gyflogau. Bydd mwy o fanylion am y model a ddewisir ar gael i lywio penderfyniad yn y dyfodol gan y Cabinet. Ar hyn o bryd, cyflogir 7.7 aelod o staff cyfwerth â llawn amser yn y gwasanaeth.
- 6.3. Mae cynllun cyfathrebu wedi ei ddatblygu, a bydd angen cefnogaeth gan y tîm corfforaethol i gefnogi gweithrediad unrhyw benderfyniad.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

- 7.1. Yr oedd y sgôr ar gyfer cynaliadwyedd y dull yn: 2 seren o 4, gwir sgôr 17/36. Gweler yr Asesiad o Effaith ar Les yn Atodiad 1.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Trafodwyd y cynnig gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol ar 20 Tachwedd, ac yna yng Ngweithdy Cyllideb Tîm Gweithredol Corfforaethol a'r Cabinet ar 21 Tachwedd. Hysbyswyd staff am y cynnig ar 15 Ionawr. Cynhaliwyd Gweithdy i'r Aelodau drwy Teams ar 24 Ionawr 2024. Mae yna ofyniad statudol i ni ymgynghori'n gyhoeddus ar Strategaeth Cyfleusterau Cyhoeddus newydd, a bydd yr ymgynghoriad hwnnw'n dechrau pan fydd dadansoddiad o anghenion wedi ei gwblhau. Tan hynny bydd y Strategaeth Cyfleusterau Cyhoeddus bresennol yn dal i fod mewn grym hyd nes y ceir adolygiad llawn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Mae'r Cyngor yn wynebu toriadau ariannol sylweddol mewn termau real dros yr ychydig flynyddoedd nesaf, ynghyd â chynnydd mewn costau a galw. Golyga hyn fod angen i bob gwasanaeth wneud arbedion a fydd yn arwain at doriadau i wasanaethau. Cymeradwyodd y Cabinet a'r Cyngor gynigion i osod cyllideb gytbwys ar gyfer 2024/25, yn cynnwys cynnig cyfleusterau cyhoeddus. Er yn amlwg bod ystod eang o ffactorau i'w hystyried ar gyfer pob cynnig, mae'n bwysig ein bod yn ystyried y cyd-destun ariannol ehangach ar gyfer y 3 blynedd nesaf wrth wneud penderfyniadau. Bydd angen arbedion newydd yn lle arbedion na chyflawnir.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Risg y bydd gwneud toriadau yn effeithio'n negyddol ar ein Cynllun Corfforaethol (gweler Paragraff 5.1). Byddai hyn yn cael ei liniaru drwy ymdrechion i drosglwyddo Cyfleusterau Cyhoeddus i weithredwyr eraill ac ehangu Cynllun Toiledau Cymunedol.

10.2. Risg y bydd y cynnig yn arwain at gyhoeddusrwydd niweidiol i'r Cyngor. Gellir lliniaru hyn (i ryw raddau) gan strategaeth gyfathrebu gadarn.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.